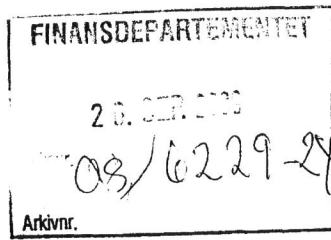

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

akademikerne

Deres ref: 07/5356 J AFO

Vår ref: 207.06/PS

Dato: 24.09.2009

Fordelingsutvalgets utredning - Akademikernes hørings svar

Vi viser til høringsinvitasjon datert 24.06. d.å. Akademikerne kommer i det følgende med sine merknader til Fordelingsutvalgets forslag til tiltak. Utredningen har vært på høring i Akademikernes medlemsforeninger.

At deltakelse i produktivt arbeid og det økonomiske liv for øvrig er den mest grunnleggende mekanisme for fordeling av inntekt i samfunnet, er en erkjennelse Akademikerne deler fullt ut. Akademikerne mener også at offentlig velferdspolitik og fordelingspolitikk i første rekke bør knyttes opp i mot prosesser som ligger forut for den enkeltes deltakelse i arbeidslivet.

Utvalgets analyser og forståelse av fordelingspolitikk deles langt på vei av Akademikerne.

Innledningsvis vil Akademikerne gi uttrykk for at vi hadde ønsket oss flere og et bredere sett med tiltak i forhold til fordelingspolitiske hensyn. Et forhold som vi mener burde vært behandlet mer inngående er likelønn.

Akademikerne mener at lønnsforskjellen mellom kvinner og menn er en stor fordelingspolitisk utfordring. Fordelingsutvalget velger i stor grad å henvise til de analyser og tiltak som Likelønnskommisjonen kommer med. Akademikerne mener fremdeles at hovedutfordringen knyttet til likelønn for høyt utdannet arbeidskraft er forskjellen i avlønning mellom privat og offentlig sektor. Akademikerne støtter forlaget om en likelønnsrett samtidig som det bør iverksettes tiltak som bidrar til en permanent endring i lønnsdannelsen. Denne endringen må bidra til utjevning av lønnsforskjeller mellom kjønn og sektorer. Akademikerne mener at lokale forhandlinger i offentlig sektor vil bidra til dette.

Hovedorganisasjon av norske akademikerforeninger

Akersgata 16
0158 Oslo

Telefon 23 10 34 10
Telefax 23 10 34 11

www.akademikerne.no
akademikerne@akademikerne.no

Fordelingsutvalget gir uttrykk for at gratisprinsippet i utdanningssektoren bør videreføres og styrkes. Dette er en oppfatning vi deler. Det legger grunnlaget for tiltak som gir gode forutsetninger for sosial mobilitet og reduksjon av mobilitetshindre i samfunnslivet. At man i størst mulig grad sørger for lik mulighet til utdanning, uavhengig av sosial bakgrunn, er en nødvendig forutsetning for å kunne hindre at sosiale ulikheter går i arv.

Oppvekst og utdanningspolitikk

Akademikerne deler utvalgets vurderinger om at fordelingen av utdanning henger tett sammen med fordeling av inntekt. Akademikerne har lenge fremholdt at det gjøres for lite for å sørge for at det norske utdanningssystemet i tilstrekkelig grad fremmer sosial mobilitet. Foreldres utdanningsbakgrunn spiller fremdeles stor rolle for barns valg og prestasjoner. Innen høyere utdanning ser vi at denne sammenhengen faktisk er noe sterkere nå enn tidligere.

Det er positivt at utvalget peker på at frafallproblematikken i videregående opplæring har sine årsaker tidligere i utdanningssystemet. Dette var også Akademikernes reaksjon på St. meld. nr. 44 (2008-2009) "Utdanningslinja", hvor vi mener de fleste tiltakene som foreslås kommer for sent i utdanningsløpet. Akademikerne mener den rette medisinen er mer fagkompetanse inn i skolen. En forskningsrapport viser at elevene fikk nesten én karakter bedre på de nasjonale prøvene i matematikk på ungdomsskolen når læreren var lektor enn når han ikke var det (Kilde: SØF-rapport 01/08 Lærerkompetanse og elevresultater i ungdomsskolen). I dag er det bare hver femte faglærer på videregående skole som har lektorkompetanse (studieforberedende linje, tidl. allmennfag), tallet er lavest i matematikk med 8 %, og høyest i norsk med 40 %. Det er grunn til å tro at det er elevene med de dårligste forutsetningene som taper mest på sviktende fagnivå i skolen.

Akademikerne mener utvalget med fordel kunne vært mer konkrete med sine forslag innen utdanning, særlig gitt den sterke fordelingseffekten utvalget tillegger utdanningsnivå. Når det gjelder tiltak rettet mot grunn- og videregående skole vises til tre andre offentlig utvalg.

Utredningen inkluderer barnehagene i utdanningssystemet fordi de bidrar til å gi barna et godt læringsgrunnlag. Dette er en oppfatning som Akademikerne deler. Etablering av ordning med gratis kjernetid i barnehager, er etter vår oppfatning et godt tiltak.

For å heve kvaliteten på det pedagogiske tilbudet i barnehagene er det viktig at de ansatte har den kompetansen som kreves. Akademikerne mener at det er riktig å bruke lønn som et virkemiddel i den forbindelse. Vi støtter derfor forslaget om å bedre førskolelærerens samlede lønns- og arbeidsvilkår.

Arbeidsmarkedspolitiske tiltak

Akademikerne støtter utvalgets vurderinger i forhold til kvalifiseringstiltak. Dagens regime gjør det svært vanskelig for arbeidsledige som ønsker å skaffe seg mer kompetanse og dermed bedre sin konkurranseevne i arbeidsmarkedet. Vi mener tiltak som resulterer i at en periode i arbeidsløshet brukes til å styrke sin formalkompetanse er gode tiltak. Forslaget om å gjøre om lån til stipend ved fullført videregående opplæring er et godt forslag.

Utvalget har noen refleksjoner rundt problematikken rundt inntektsbortfallet ved å gå over fra dagpenger og andre ytelser til studielån og stipend. Akademikerne har lenge arbeidet for å styrke studiefinansieringen og mener disse vurderingene med fordel kunne munnet i et spørsmål om studiestøtten i Norge i dag er på et for lavt nivå.

Akademikerne er enige om at det er nødvendig med tiltak som bidrar til å øke etterspørselen etter arbeidskraft som, av arbeidsgivere vurderes som mindre produktive, uten å ta stilling til om det ene virkemidlet er mer effektivt enn det andre. At samfunnet kan nyttiggjøre seg restarbeidsevne og at den enkelte arbeidsstaker/søker deltar i produktivt arbeid har en verdi utover det rent fordelingspolitiske.

Endringer i inntekstfordelingen ved hjelp av skatter

Akademikernes primære ønske er at tiltakene rettes inn mot forutsetningene for inntreden i produktivt arbeid og det økonomiske liv for øvrig. Det betyr at man primært søker å finne tiltak som påvirker fordelingen av kunnskapskapital.

Akademikerne har forståelse for mange av argumentene rundt gjeninnføring av en boligskatt. Vi mener man må være varsom med å endre rammebetingelsene rundt den viktigste enkeltinvesteringen til de fleste mennesker. Vi har ikke rent prinsipielle motforestillinger mot å beskatte bolig på linje med andre formuesobjekter, men vi mener forutsigbarhets- og langsiktighetshensyn gjør at det vil være uklokt å endre beslutningen fra 2005.

Når det gjelder forslaget om å fjerne trinn en i toppskatten, er Akademikerne skeptiske. Denne skepsisen er ikke motivert ut fra en generell sepsis knyttet til økning av skatenivået for høyere lønnede grupper. Som utvalget selv peker på, vil en slik endring gi et svakere insentiv til å ta høyere utdanning. I tillegg gir det sannsynligvis en mindre reduksjon i tilbudet av arbeidskraft. Akademikerne mener at dette ikke er formålstjenlig, tatt i betraktning at høyt utdannet arbeidskraft er et konkurransefortrinn for Norge i den internasjonale konkurranse. En eventuell svekkelse i tilbudet av høyt kvalifisert arbeidskraft, sammen med enda svakere insentiver til å ta høyere utdanning, vil kunne føre til en svekket konkurransekraft.

Minstesikringen for personer i yrkesaktiv alder

Som det drøftes i utredningen bør stønader og andre sikringsmekanismer utformes slik at det ikke gir økonomiske insentiver til ikke å delta i arbeidslivet. Gode stønadsordninger kan føre til at individer velger og ikke bli selvforsynt via deltakelse i arbeidslivet. Dette er et argument for å senke nivået på ytelsene/stønadene.

Akademikerne mener at uavhengig av slike effekter må man sikre at minstesikringene for personer i yrkesaktiv alder er på et "anstendig" nivå. Den økonomiske sosialhjelpen er det nederste sikkerhetsnettet i det norske overføringssystemet. Akademikerne støtter utvalgte vurdering om at de statlige veiledende satsene fremover bør justeres i tråd med lønnsveksten i økonomien.

Med vennlig hilsen

Akademikerne

Pål Skarsbak
fagsjef